

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5022/2021
30.09.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Гордане Комненић, Бранка Станића и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Иван Јелић, адвокат из ..., против тужене „UniCredit Bank Srbija“ АД Београд, чији је пуномоћник Тијана Воротовић, адвокат из ..., ради утврђења и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Пазару Гж 651/21 од 17.06.2021. године у седници одржаној дана 30.09.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Пазару Гж 651/21 од 17.06.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Новом Пазару Гж 651/21 од 17.06.2021. године и пресуда Основног суда у Новом Пазару П 1358/20 од 27.01.2021. године, тако што се ОДБИЈА као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се утврди да је ништава одредба члана 9. уговора о готовинском кредиту бр. .. од 10.07.2017. године, закљученог између тужиле и тужене банке, а којом је прописано: „корисник кредита се обавезује да плати банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара“ и да се тужена обавезе да тужиљи на име стицања без основа исплати износ од 18.400,00 динара са законском затезном каматом од 10.07.2017. године до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој на име накнаде трошкова целог поступка исплати износ од 58.200,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Пазару П 1358/20 од 27.01.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован приговор месне надлежности тога суда изјављен од стране пуномоћника тужене. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле и утврђено да је ништава одредба члана 9. Уговора о готовинском кредиту бр. .. од 10.07.2017. године, којом је прописано: „корисник кредита се обавезује да банци плати

фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2,00% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара“. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиљи исплати износ од 18.400,00 динара на име неоснованог обогаћења, са законском затезном каматом од 10.07.2017. године па до исплате. Ставом четвртим изреке, тужена је обавезана да тужиљи на име накнаде трошкова поступка исплати износ од 18.772,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Вишег суда у Новом Пазару Гж 651/21 од 17.06.2021. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена је првостепена пресуда.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља АА је као корисник кредита, закључила са туженом банком дана 10.07.2017. године уговор о готовинском кредиту број ... Одредбама чланова 1. и 2. овог уговора, тужена је одобрила тужиљи готовински кредит у износу од 920.000,00 динара. Побијаном одредбом члана 9. истог уговора, тужиља се обавезала да плати туженој банци фиксну једнократну накнаду за обраду трошкова кредитног захтева од 2% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара. На основу наведене уговорне одредбе тужена је од тужиље истог дана наплатила износ од 18.400,00 динара. Банка је у обрасцу понуде дате тужиљи од 10.07.2017. године, у члану 3. тачка 3. исте, навела врсту и висину ове накнаде трошкова обраде кредитног захтева и то да исти износе 18.400,00 динара. Висина тих трошкова је наведена и у обавезним елементима уговора од 10.07.2017. године (члан 3. тачка 5).

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев закључујући да је предметна одредба уговора о кредиту ништава, на основу члана 103. Закона о облигационим односима (ЗОО), зато што тужиљи као кориснику кредита, тужена банка није образложила из чега се тачно састоји трошак обраде кредитног захтева, односно како је дошла до тог новчаног износа, нити је доставила спецификацију података о тим трошковима, па су услед тога постојале

недоумице код корисника кредита, те је стога побијана одредба уговора неодређена, односно неодредива. С обзиром на то, заузели су становиште да тужилца има право на враћање новчаног износа наплаћеног по тој ништавој одредби на основу члана 104. и 214. ЗОО, са законском затезном каматом од дана стицања јер је тужена банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. ЗОО, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга закљученог Уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Сл. гласник РС“, бр.36/11 и 39/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају јер је предметни уговор о кредиту закључен 10.07.2017. године.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у члану 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање), и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају

његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Сл. гласник РС“, бр.45/11), ближе су утврђени изглед и садржина обрасца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем образцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 висину и врсту свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди поводом закључења предметног уговора о кредиту (образац 1Б – основни подаци о кредиту) у члану 3.3 утврђена је висина и врста свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, па између осталог и једнократна накнада за обраду захтева – фиксна 2% од износа кредита, односно 18.400,00 динара, што одговара садржини спорне уговорне одредбе члана 9. којом се тужила обавезала да по основу трошкова обраде кредитног захтева плати банци једнократну накнаду у висини од 2% од износа одобреног кредита. Како је тужила садржином наведене понуде у предуговорној фази била обавештена о врсти и висини накнаде која пада на њен терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење) задовољава услов одређености уговорне обавезе и у смислу члана 50. ЗОО (врста и висина/фиксна или променљива). Следом изложеног, побијана уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, банци плати једнократну накнаду у висини од 2% од износа одобреног кредита, није противна основним начелима облигационог права нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. С обзиром да побијана уговорна одредба није ништава, то тужила неосновано потражује наплаћени новчани износ са затезном законском каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву и то на име: састава одговора на тужбу у износу од 6.000,00 динара, заступања на једном одржаном рочишту од 7.500,00 динара, састава жалбе 12.000,00 динара и састава ревизије 18.000,00 динара, односно укупно 43.500,00 динара све према АТ важећим у време предузимања ових парничних радњи. Туженој су признати и трошкови на име судске таксе за: жалбу и другостепену одлуку у износу од по 2.100,00 динара, за ревизију 4.200,00 динара и ревизијску одлуку 6.300,00 динара, све према важећој ТТ.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић